

VERTĖJO MISIJA

Ir didėjantys leidybos mastai, ir auganti vertėjų šeima liudija geranorišką visuomenės dėmesį mūsų profesijai, palankų kūrybinį klimatą.

Lietuvių literatūra dar labai jauna, besistiebianči kitų literatūrų paunksnėje. Mums trūksta ne tik patirties, ne tik daugelio tradicijų, bet ir žodžių, sąvokų. Prozininkai kartais ima ir nusiskundžia, kad juos varžo kalbos galimybės, ką sakyti vertėjams, kuriems dar dažniau tenka įvardyti daiktus ir reiškinius, mūsų istorijoje nei žinotus, nei girdėtus. Ką daryti, kai susiduriama su Europos aukštuomenės etiketais ir tualetais? Arba su Amerikos jaunimo žargonu?

Bet kaip tik vertimai ir padeda užpildyti tautos kultūros ir apskritai pažinimo spragas, skatina greičiau išaugti iš to nelemto kūdikystės amžiaus. Todėl su ypatinga pagarba šiandien minime tuos, kurie kloro pirmuosius — kad ir kuklius — lietuviško vertimo meno pamatus. Lenkiame galvas prieš išžymius klasikus ir visus vyresnius kolegas — jų triūso dėka mes paveldėjome tai, ką šiandien drąsiai galime vadinti lietuviškąja vertimo mokykla. Ir tikrai didžiujamės, kad pagrindiniais tos mokyklos principais tapo aukšti meniniai reikalavimai, meilė ir ištikimybė verčiamam objektui.

Buvau moksleivis, kai į mano rankas atsitiktinai pakliuvo knyga „Puškinas ir lietuvių literatūra“. Lei-

dinys buvo skirtas šimtas penkiasdešimtosioms didžiojo poeto gimimo metinėms. Žinoma, vertėjo duona tada man mažiausiai rūpėjo, bet knygą perskaičiau su tikra nuostaba. Ypač įdomus buvo Antano Venclovos straipsnis. Autorius dalijosi turtinga patirtimi, kurios buvo daug sukaupęs, versdamas „Eugenijų Oneginą“. Antanas Venclova, su pavydėtina erudicija išnagrinėjęs kai kurias iš pirmo žvilgsnio ne visada ir pastebimas Puškino romano subtilybes, aptarė svarbius vidinius poezijos vertimo mechanizmus. Smulkmenų A. Venclova nepripažino, vienodai būtini jam atrodė visi komponentai: ir vertėjo talentas, ir įkvėpimas, ir kruopštus originalo studijavimas, ir atkaklus triūsas šlifuojant kiekvieną eilutę: „Per didelius sunkumus ir kūrybines pastangas poetinio kūrinio vertėjas eina prie niekad pilnai nepasiekiamo idealo — savo kalba sukurti lygiavertį originalui poetinį šedevrą. Kada vertimas, perėjęs nesuskaitomas redakcijas vertėjo galvoje, širdyje, rašomajame popieriuje ir korektūrose, pagaliau pasirodo knygynų languose, pats vertėjas aiškiau už kitus mato savo darbo netobulumus. Ir vis dėlto jis jaučiasi laimingas, jeigu jam pavyko bent iš tolo priartėti prie genijaus sukurto originalo, jeigu jis nuvokia padaręs kad ir kuklų žingsnį pirmyn savosios tautos literatūros plėtotėje, jeigu jis gali tikėtis savo liaudžiai davęs naują ginklą jos kelyje į aukštesnę kultūrą“.

Vargu ar galima aiškiau ir giliau apibrėžti poezijos vertėjo situaciją ir tikslą.

Jau ne kartą esu kalbėjęs apie tam tikrą nūdienio vertimo kolektyviškumą. Ir dabar norėčiau pa-

dėkoti daugeliui savo artimesnių ir tolimesnių pagalbininkų. Vieni yra rengę pažodinius, kiti padėję įvairiausiomis konsultacijomis, treči geru arba kritišku žodžiu atsiliepę apie mano vertimus. Ir čia tiesiog negaliu nepaminėti žmonių, su kuriais tenka nuolatos bendradarbiauti ir nuo kurių tiesiogiai priklauso darbo kokybė. Kalbu apie „Vagos“ leidyklos verstinės poezijos redaktorius. Juk šiam darbui būtini ypatingi sugebėjimai! Kiek čia reikia išprusimo, intuicijos ir universalumo, tolerancijos ir reiklumo, takto ir mokėjimo argumentuoti savo nuomonę. Malonu, kad „Vagoje“ nusistovėjo tikrai geros tradicijos.

Taigi turime visas sąlygas dirbti geriau ir galbūt kryptingiau. Ir vilties, kad mūsų gretas vis drąsiau papildys gabus jaunimas. Juk, peržvelgę kad ir apytikrius leidyklų planus, matome, kaip reikalingos naujos jėgos, kaip laukiami nauji talentai.